

Herwig C.H. Hofmann, Bucura C. Mihaescu, *The Relation Between the Charter's Fundamental Rights and the Unwritten General Principles of EU Law: Good Administration as the Test Case* (Relacja między prawami podstawowymi wyrażonymi w Karcie a niepisаныmi ogólnymi zasadami prawa UE: dobra administracja jako test), „European Constitutional Law Review” 2013, vol. 9, iss. 1, s. 73–101, DOI: 10.1017/S1574019612001046.

Punktem wyjścia rozważań autorów publikacji jest art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE), który wśród źródeł praw podstawowych w porządku prawnym Unii wymienia obok Karty praw podstawowych (KPP) oraz europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC) ogólne zasady prawa. Dodatkowo, podstawowe wolności na gruncie Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) są w praktyce traktowane jako prawa o statusie równym prawom podstawowym w porządku prawnym UE. To zróżnicowanie źródeł rodzi pytanie o relację pomiędzy nimi w razie ich konfliktu. W szczególności chodzi o zbadanie relacji między prawami podstawowymi określonymi w KPP oraz tymi, które stanowią zasady ogólne prawa unijnego.

Poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, czy istnieje w unijnym porządku prawnym hierarchia źródeł praw podstawowych, stanowi sedno pierwszej części artykułu. Relacje między różnymi źródłami praw podstawowych UE tylko częściowo zostały uwzględnione w prawie pierwotnym. Określono w nich relację pomiędzy KPP i EKPC, ale nie pomiędzy KPP i ogólnymi zasadami prawa. Kwestię tę pozostawiono tym samym w znacznej mierze rozstrzygnięciu przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE). Orzecznictwo TSUE z okresu obowiązywania Traktatu z Lizbony jeszcze nie wskazuje, jak się wydaje, na wyraźne preferowanie któregośkolwiek z możliwych rozwiązań tego problemu. Debata w doktrynie toczy się głównie wokół argumentów, które z jednej strony dotyczą spójności i przejrzystości prawa UE, a z drugiej – promują idee „tożsamości konstytucyjnej” UE. Niektórzy uczestnicy tej debaty, jak można sądzić, opowiadają się za podejściem hierarchicznym, uznając KPP za podstawowe źródło. Jako alternatywę, autorzy artykułu prezentują podejście pluralistyczne, kładące nacisk raczej na uzupełnianie się poszczególnych źródeł.

Dalsza część artykułu poświęcona jest praktycznym odniesieniom zaprezentowanych wcześniej zagadnień. Hofmann i Mihaescu stwierdzają, że „wymownym przykładem” relewantności ich wyводу do rzeczywistych problemów jest kwestia prawa do dobrej administracji wyrażonego w art. 41 KPP. Zakres przedmiotowy,

podmiotowy i instytucjonalny tego prawa jest bowiem w ich ocenie znacznie ograniczony w porównaniu z ogólną zasadą dobrej administracji rozwiniętą w orzecznictwie sądów unijnych. Autorzy szczegółowo analizują wszystkie te aspekty prawa do dobrej administracji, operując licznymi przykładami z orzecznictwa TSUE.

Rozważania prowadzą autorów do wniosku, że przykład prawa do dobrej administracji pokazuje, iż podejście preferujące hierarchiczne uporządkowanie źródeł praw podstawowych wskazanych w art. 6 TUE nie jest właściwe. Nie sprzyja temu, w ich ocenie, ani dosłowne sformułowanie przepisu, ani wykładnia celowościowa czy systemowa. Właściwsze jest natomiast podejście pluralistyczne, pozwalające na korzystanie z ochrony praw podstawowych zapewnianej w różnych – uzupełniających się wzajemnie – źródłach.

Agnieszka Narożniak